

Tai žinotina kiekvienam verslininkui!

Sudarydamos komercinius sandorius ir pasirašydamos tarptautinius kontraktus ar vidaus verslo sutartis, jų šalys, pasikliaudamos sąžiningumo prezumpcija, paprastai neabejoja, kad prisiimami įsipareigojimai bus įvykdyti sutartu laiku, nustatyta tvarka, tiksliai pagal aptartas (šalių suderintas) sąlygas. Tačiau realiame gyvenime, sandorių vykdymo praktikoje, neretai būna kitaip. Ūkio subjektams veikiant net ir normaliomis verslo plėtrai sąlygomis neretai dėl įvairių priežasčių ir aplinkybių kuri nors šalis neįvykdo savo prisiimtų įsipareigojimų arba įvykdo juos netinkamai – pateikia nekokybišką ar nesukomplektuotą produkciją, pažeidžia tiekimo, paslaugos suteikimo ar atsiskaitymo terminus arba kitaip netinkamai atlieka savo prievolės. Sutartinių įsipareigojimų pažeidimų (o kartu ir verslo nesutarimų) ženkliai padaugėja veikiant ūkio subjektams įvairiomis ekstremaliomis sąlygomis: ekonominių krizių, recesijų, prekybos embargo, *force majeure* (nenugalimos jėgos) įvykių ir kitokių verslo plėtrai destruktivių veiksnių paveiktose rinkose. Visais atvejais, kai šalims nepavyksta sureguliuoti (pašalinti) verslo nesutarimo savitarpio sutarimu, suinteresuotam asmeniui (ieškovui) tenka kreiptis į teisminę instituciją (valstybinę teismą arba arbitražą), kuriai valstybės deleguota teisė (funkcija) priimti privalomojo vykdymo sprendimą. Turint tai galvoje, sandorio šalys turi iš anksto žinoti kaip ir kur lengviau, greičiau, paprastai ir skaidriai jos galės išspręsti galinti iškilti komercinį ginčą bei tą vietą iš anksto nurodyti jų pasirašomoje sutartyje. Kadangi tarptautinio komercinio arbitražo teismo sprendimo įvykdymas užsienyje užtikrinamas ne tik nacionalinių įstatymų, bet ir tarptautinės teisės aktų (ypač 1958 m. Jungtinių Tautų (Niujorko) konvencijos „Dėl užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo“) įpareigojančia prievoline-teisine galia, patikimiausias tarptautinio verslo ginčų sprendimo būdas ir vieta yra tarptautinio komercinio arbitražo teismas, o vidaus (nacionalinio) verslo ginčų atvejais – vidaus (nacionalinio) komercinio arbitražo teismas.

Lietuvoje arbitražines-teisines paslaugas teikia VšĮ Vilniaus tarptautinio ir nacionalinio komercinio arbitražo (VTNKA) administruojami bendros kompetencijos ir specializuoti Tarptautinio komercinio arbitražo ir Nacionalinio komercinio arbitražo teismai.